

อาชญาวิทยาในทศวรรษ 2430-2440 กับนามนัยของท่านสืบต่อการ
แสวงหาความรู้ของชนชั้นนำสยาม

Crime Fictions during the 1880s-1890s and an Implication of
Sir Detective on the Siamese Elite's Pursuit of Knowledge¹

สถาปนา แข็งจอหอ

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ทวีศักดิ์ เฟือกสม

Ph.D. (Southeast Asian Studies),
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง "อาชญาวิทยาไทยและการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองในประเทศไทย
ในทศวรรษ 2490-2520" หลักสูตรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยเป็นโครงการ
ที่ได้รับการสนับสนุน จาก สกสว. ภายใต้โครงการทุนวิจัยมหาบัณฑิต สกสว. ด้านมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์

Abstract

Crime fiction genre came to Siam during the reign of Rama V. Among the publications that published and distributed these fictions were *Vajirayanna* and *Vajirayanna wiset*. Both of these periodicals served cultivating the nova Siamese elite that what they should be in the overcoming of western modernity. Crime fictions that published in both titles carefully defined the elite's self-consciousness as someone who is most suitable in becoming the modern men. Namely, their status were to be elevated equally with western modernity that they highly revered; simultaneously, they opined that western modernity is not appropriate for the plebian. In perspective of the elite, low social status is a synonym with lower learning capability. The plebian is thus not suitably coupled with western modernity and should only be worthy of the recipient of a benevolence from those who have a supreme merit, i.e. the enlightened elite.

Keywords:

Crime Fiction, *Vajirayanna*,
Vajirayanna wiset, Narration, Elite,
Western modern.

บทคัดย่อ

งานเขียนในประเภทอาชญากรรมเข้ามาในประเทศไทยสมัยรัชกาลที่ 5 โดยสิ่งพิมพ์ส่วนหนึ่งที่เผยแพร่ในงานประเภทนี้คือวารสาร *วชิรญาณ* และ *วชิรญาณวิเศษ* ทั้งนี้ วารสารทั้งสองชื่อนี้ทำหน้าที่ปมเพาะชนชั้นนำรุ่นใหม่ของสยามในยุคที่ความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตกไหลทะลักเข้ามา อาชญากรรมที่ลงในวารสารทั้งสองชื่อได้กำหนดให้ชนชั้นนำเกิดสำนึกว่าตนเป็นผู้เหมาะสมที่สุดในการก้าวไปสู่ความเป็นสมัยใหม่แต่เพียงกลุ่มเดียว กล่าวคือ ยกกระตักตนเองให้เทียบเท่าความสมัยใหม่แบบตะวันตกที่ตนเชิดชู พร้อมกับประกาศว่าความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตกไม่เหมาะสมกับราษฎร เพราะชนชั้นนำมองความด้อยศักดิ์เป็นเรื่องเดียวกันกับความสามารถในการเรียนรู้ ราษฎรจึงไม่ควรคู่ควรกับความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตก และควรเป็นเพียงแค่ผู้รับความเมตตาจากผู้เพียบพร้อมด้วยคุณวุฒิอย่างชนชั้นนำเท่านั้น

คำสำคัญ:

อาชญากรรมนิยาย, วารสาร *วชิรญาณ*,
วารสาร *วชิรญาณวิเศษ*, ระดับการเล่าเรื่อง,
ชนชั้นนำ, ความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตก

บทนำ

ความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตก นอกจากที่ปรากฏเป็นวัตถุหรือรสนิยมแล้ว ชาวสยามยังรับการประพันธ์แบบตะวันตกเข้ามาด้วย งานเขียนและวิธีเขียนแบบตะวันตกจึงได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในโลกการประพันธ์ของสยาม โดยอาชญาวิทยาคืองานเขียนประเภทหนึ่งที่เข้ามาถึงสยาม ทั้งนี้งานเขียนประเภทดังกล่าวได้รับความนิยมมาตั้งแต่ตีพิมพ์ลงใน วชิรญาณวิเศษ และ วชิรญาณ จากนั้นจึงได้แพร่หลายไปยังสิ่งพิมพ์ชื่อต่าง ๆ และได้รับความนิยมอย่างสูงเป็นเวลานานนับสิบปี จึงกล่าวได้ว่า ความนิยมของอาชญาวิทยาในสังคมไทย ส่วนหนึ่งมาจากการนำเข้าแล้วเผยแพร่จากชนชั้นนำสยาม ณ เวลานั้น โดยวารสาร วชิรญาณ และ วชิรญาณวิเศษ คือพื้นที่ที่มเพาะงานเขียนประเภทดังกล่าวที่สำคัญอย่างเลี่ยงมิได้

แม้ว่าจะจะเป็นประเภทงานเขียนแบบตะวันตกที่เก่าแก่ในสยามประเภทหนึ่ง ทว่าการศึกษาคำความเข้าใจก็ยังคงมีอยู่อย่างจำกัด โดยงานศึกษาต่าง ๆ จะให้น้ำหนักไปที่การศึกษาด้านการแปล (ดูพินดา หล่อเลิศรัตน์, 2548) ที่เน้นศึกษาว่าปัจจัยใดที่ทำให้เกิดการแปลงาน งานที่ปรากฏมีเค้าโครงมาจากเรื่องอะไร ภาษาและเนื้อหาที่เปลี่ยนไปบางส่วน เกิดมาจากปัจจัยอะไร ทั้งนี้กล่าวได้ว่าแทบไม่มีการวิเคราะห์ตัวบทในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ประกอบขึ้นจากบริบทและความคิดภายในช่วงเวลาดังกล่าว การศึกษาแบบดังกล่าวจึงไม่อาจช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างงานเขียนและบริบททางประวัติศาสตร์ได้เพียงพอ และทำให้ขาดความเข้าใจต่อวิถีคิดของชนชั้นนำที่ใช้ความรู้สมัยใหม่แบบตะวันตกในยุคแรกเริ่มของการพยายามสร้างความเป็นสมัยใหม่ให้แก่ชนชั้นนำในยุคเปลี่ยนผ่าน อาชญาวิทยาใน วชิรญาณ และ วชิรญาณวิเศษ จึงมีความสำคัญในสถานะของความรู้ที่ชนชั้นนำเลือกมาในช่วงเวลาดังกล่าว

ด้วยเหตุดังกล่าว บทความนี้จึงต้องการศึกษาอาชญาวิทยาที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร วชิรญาณ และ วชิรญาณวิเศษ ซึ่งเป็นพื้นที่แสวงหาความรู้ของชนชั้นนำสยาม โดยเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจต่อนิยามอาชญาวิทยาในโลกตะวันตกว่ามีพัฒนาการอย่างไร จากนั้นจึงจะอธิบายการเล่าเรื่องของอาชญาวิทยาในวารสาร วชิรญาณ และ วชิรญาณวิเศษ ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างจากนาม

ของตะวันตกอย่างไร และวิเคราะห์ให้เห็นว่าอาชญาวิทยาในวารสารดังกล่าวได้แสดงให้เห็นวิธีการแสวงหาความรู้และคุณลักษณะของชนชั้นนำรุ่นใหม่ที่ต้องการอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อตั้งข้อเสนว่าความเป็นสมัยใหม่สำหรับชนชั้นนำสยามนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ได้เหมาะแก่เสียทุกคน โดยชนชั้นนำเท่านั้นคือผู้มีสิทธิในการรับและใช้ความรู้สมัยใหม่แบบตะวันตกเพื่อจัดการความสัมพันธ์ในสังคม ฉะนั้น ความเป็นสมัยใหม่ของสยามจึงเป็นความเหลื่อมล้ำและอำนาจเด็ดขาดที่ไม่สามารถตรวจสอบได้

อาชญาวิทยาและความเป็นสมัยใหม่

คำถามว่าอาชญาวิทยาเรื่องแรกของโลก คือ เรื่องใดและเกิดขึ้นเมื่อไหร่ นั้น คำตอบที่ดูเหมือนจะเห็นร่วมกันโดยทั่วไป คือ เรื่องสั้นชื่อ “The Murder in the Rue Morgue” (1841) ของ เอ็ดการ์ อัลแลน โป (Edgar Allan Poe, ค.ศ. 1809 — 1849) โดยมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการฆาตกรรมหญิงสาวในห้องปิดตาย จนปัญญาที่ตำรวจจะแก้ไขปริศนา จึงได้ขอความช่วยเหลือให้นักสืบสมัครเล่นผู้มีนามว่า เซอร์วาลิเย่ ซี. ออกลู ดูแปง (Chevalier C. Auguste Dupin) มาช่วยไขคดี งานเขียนชิ้นนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกใน Graham’s Magazine เมื่อ ค.ศ. 1841 ทั้งนี้นอกจากเนื้อหาที่เป็นการฆาตกรรมแล้ว การถูกยกสถานะให้เป็นอาชญาวิทยาเรื่องแรกยังมาจากวิธีการคลี่คลายเนื้อเรื่องด้วยการใช้เหตุผลแบบนิรนัย (Deductive) ที่ปริศนาทุกอย่างจะคลี่คลายได้ด้วยการใช้พลังของเหตุผลและการวิเคราะห์เบาะแสต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ จากนั้นจึงนำคำตอบในแต่ละส่วนของการวิเคราะห์มาประมวลเป็นผลสรุปที่วางอยู่บนข้อเท็จจริงของหลักฐานภายใต้การกำกับของการใช้เหตุผล ทั้งนี้ต่อมาในภายหลังจึงเกิดคำเรียกงานอาชญาวิทยาประเภทนี้ว่า เรื่องนักสืบแบบวิเคราะห์ (Analytic detective story) (Irwin, 1994; อ้างใน Irwin, 2006, 171) การเขียนในแบบดังกล่าว ถือว่าได้เป็นแม่แบบหลักของการเขียนอาชญาวิทยาซึ่งมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 กระทั่งต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 (Irwin, 2006, 172)

ขณะเดียวกัน งานเขียนประเภทดังกล่าวได้เข้ามาสู่สยามในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน กระนั้น ช่วงเวลาอันแน่ชัดของการนำเข้าอาชญาวิทยาจากโลกตะวันตก

นั้นยังไม่สามารถทราบได้ ในหนังสือ *เซอร์ลอร์ด โฮล์มส์ สำนวนเก่า* ได้อ้างถึงงานเขียนของหลวงบุญยมาณพพาณิชย์ (อรุณ บุญยมาณพ) ในนิตยสาร สยามสมัย ว่า ในพุทธทศวรรษ 2450 งานอาชญาวิทยาของตะวันตก อย่างเช่นเซอร์ลอร์ดโฮล์มส์นั้น สามารถพบได้ในตู้ขายหนังสือของห้างเกี่ยมฮั่วเส็ง (รัตนชัย เหลืองวงศ์งาม, 2553, 18) ขณะที่ในวิทยานิพนธ์ของ พนิดาหล่อเลิศรัตน์ เรื่อง “พัฒนาการการแปลอาชญาวิทยายุทธเซอร์ลอร์ด โฮล์มส์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน” ได้กล่าวถึงข้อขัดแย้งสองประการเกี่ยวกับเวลาที่แน่ชัดของการแปลงานครั้งแรก กล่าวคือ ประการแรกอาชญาวิทยายุทธเซอร์ลอร์ด โฮล์มส์ น่าจะมีการแปลก่อนเรื่อง “สืบสรรพการ” ใน วชิรญาณ เล่มที่ 24 กันยายน ร.ศ.115 (พ.ศ. 2439) และประการที่สอง การแปลเข้ามาครั้งแรกของอาชญาวิทยายุทธนี้ปรากฏอยู่ในรูปพระราชนิพนธ์ “นิทานทองอิน” ลงในนิตยสาร ทวีปัญญา ในระหว่าง พ.ศ. 2447-2448 (พนิดา หล่อเลิศรัตน์, 2548, 4)

ในส่วนของงานอาชญาวิทยาประเภทนักสืบแบบวิเคราะห์วิธีการนำเสนอได้ให้ความสำคัญกับการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ซึ่งแตกต่างจากงานสมัยก่อนซึ่งทำหน้าที่สั่งสอนในทางศีลธรรม ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาก็เป็นการให้ความสำคัญกับมนุษย์ที่สามารถอธิบายและเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ ผ่านการไตร่ตรองด้วยความเป็นเหตุและผล (ratiocinative) กับข้อเท็จจริงที่สังเกตได้ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสกระบวนการดังกล่าวจึงเป็นการให้ความสำคัญกับมนุษย์ที่สามารถเข้าถึงความจริงได้

ทั้งนี้ การให้ความสำคัญกับมนุษย์ในอาชญาวิทยา สามารถยกตัวอย่างได้จากวิทยานิพนธ์ของ จอน ฟรานซิส ธรอมป์สัน (Jon Francis Thompson) เรื่อง “Modern’s Illegitimate Progeny: Fiction of Crime and the Experience of Modernity” ได้อธิบายว่า งานอาชญาวิทยาของไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความรู้แห่งคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในช่วงที่สังคมอเมริกันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านหลักการหาแสวงหาความรู้และการปฏิบัติอุตสาหกรรม ในด้านหลักการแสวงหาความรู้นี้ ธรอมป์สันได้อาศัยคำของมิเชล ฟูโกร์ () คือ สังคมวินัยกำกับ (Disciplinary Society) มาอธิบายสังคมอเมริกันที่ปรารถนาให้การ

แสวงหาความรู้ต้องอาศัยการพัฒนาวิธีการศึกษาหรือระเบียบวิธีเพื่อพัฒนาวิธีปฏิบัติการ สถาบันความรู้ และเทคโนโลยี ทั้งเพื่อสำรวจและควบคุมปัจเจกชน (Thompson, 1989, 24-5)

ความรู้เพื่อการสำรวจและควบคุมปัจเจกชนจึงกลายเป็นตัวตนแบบดูแปง เพราะการมีสถานะดังกล่าวไม่ต่างจากการรู้สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกแบบลัทธิปัญญา (Omniscience) ซึ่งสื่อให้เห็นถึงความปรารถนาที่จะเข้าถึงรูปแบบอันสมบูรณ์ของความรู้ ทั้งนี้ ยังเป็นการปฏิเสธความคิดแบบระเบียบวิธีหรือวิธีการศึกษาที่ความรู้ถูกทำให้เป็นสิ่งที่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ กระนั้น การปฏิเสธระเบียบวิธีหรือการหาความรู้ในแบบประจักษ์นิยมกลับสามารถผสมผสานเข้ากันได้กับแนวคิดเหตุผลนิยม (rationalism) ที่ใช้โดยดูแปง ด้วยเหตุนี้ แนวคิดเหตุผลนิยมและประจักษ์นิยมได้แสดงภาพถึงแนวทางความเข้าใจต่อโลกที่เชื่อมโยงไปถึงรูปแบบทางสังคมที่แตกต่างกัน คือเหตุผลนิยมเป็นคุณค่าของชนชั้นสูง (Aristocracy) ส่วนประจักษ์นิยม (Empiricism) เป็นคุณค่าสำหรับประชาธิปไตย และการทำให้สังคมเป็นอุตสาหกรรมในลักษณะที่วางอยู่บนหลักของคุณค่าการกุศล (Thompson, 1989, 25-6)

ดังนั้น ความเป็นสมัยใหม่จึงส่งผลต่อการเขียนอาชญาวิทยา ซึ่งโดยหลัก ๆ แล้ว คือ การนำเสนอวิธีการเข้าถึงความจริงในแบบเหตุผลนิยมและประจักษ์นิยมในฐานะความปรารถนาเข้าถึงความจริงของสรรพสิ่งบนโลกผ่านการเป็นมนุษย์ โดยความรู้ทำหน้าที่เป็นอำนาจในการควบคุมคนให้อยู่ในสายตาดลอดเวลาโดยที่ผู้ถูกจับจ้องไม่แม้แต่จะรู้สึกตัว สำหรับสยามเอง การรับงานเขียนประเภทดังกล่าวเข้ามานั้น เป็นผลจากการรับวัฒนธรรมของตะวันตก การปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้เกิดการไหลเวียนของความรู้ระหว่างกลุ่มคน นอกจากนี้ การเข้ามาของเทคโนโลยีการพิมพ์โดยมิชชันนารียังได้ทำให้ความรู้ต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีความหลากหลายมากขึ้น แม้ว่าการบริโภคจะไม่ขยายตัวเนื่องด้วยอุปสรรคของการไม่รู้หนังสือในวงกว้างของชาวสยาม แต่ชนชั้นนำสยามนั้นก็สามารถเข้าถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ การปะทะกับความเป็นสมัยใหม่อย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ คือ การออกวารสาร วชิรญาณ และ วชิรญาณพิเศษ

ที่รวบรวมความรู้ต่าง ๆ ที่ชนชั้นนำสนใจ และอาชญาวิทยาเอง ก็เป็นหนึ่งในเนื้อหา
ที่ชนชั้นนำเลือกมาลงสิ่งพิมพ์ที่อ่านกันเฉพาะในกลุ่มพวกตน

แรกเริ่มสืบ: เรื่องเล่าของอาชญาวิทยาในวารสาร *วชิรญาณ* และ *วชิรญาณ
วิเศษ*

ก่อนหน้านั้น เรื่องราวของอาชญาวิทยาไทยได้ถูกเขียนขึ้นบ้างในฐานะส่วน
หนึ่งของประวัติศาสตร์การประพันธ์ไทย และในฐานะที่เป็นประเภทงานเขียนใหม่
โดยทั้งสองสถานะล้วนอยู่ภายใต้การรับวัฒนธรรมการเขียนแบบตะวันตก หนึ่งใน
ในอาชญาวิทยาที่รู้จักกันดีในประเทศไทย คือ ประพจน์การณของนายทองอินทร์
รัตนเนตร์ อันเป็นพระราชนิพนธ์แปลงโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่
หัว กระนั้น ก่อนหน้านายทองอินทร์จะกระทำการสืบกรณีคดีความของตน ก็ได้
มีผู้บุกเบิกพื้นที่การอ่านงานเขียนประเภทดังกล่าวมาก่อน พื้นที่นั้นคือ *วชิรญาณ*
และ *วชิรญาณวิเศษ* อันเป็นวารสารของชนชั้นนำในรัฐสยาม (ดู ธนพงศ์ จิตต์
สง่า, 2552)

อาชญาวิทยาเรื่องแรกสุดที่ลงตีพิมพ์ พบใน *วชิรญาณวิเศษ* คือ เรื่อง
“รู้ได้โดยละเอียด” ซึ่งไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้แต่ง ลงในแผ่นที่ 27 วันพฤหัสบดีที่
21 เดือนกันยายน ร.ศ.111 (พ.ศ.2435) หน้า 351-317² ส่วนในวารสาร *วชิรญาณ*
งานเขียนประเภทอาชญาวิทยาเรื่องแรกที่ลง คือ “เรื่องสืบสรรพการ”
เขียนโดย ขุนบัญญัติวราวัต ลงในตอนที่ 11 เดือนสิงหาคม ร.ศ.114 (พ.ศ.2438)

² การหาว่าอาชญาวิทยาเรื่องแรกในวชิรญาณคือเรื่องอะไร เป็นความหวังอันริบหรี่ เพราะตัว
วารสารเองก็สูญหายไปบางส่วน แต่การที่ในเรื่อง “สืบรู้ได้โดยละเอียด” ของหลวงอินท
มนตรี (เชอร์) ได้ให้ความว่า “ในเรื่องต่อไปนี่ท่านทั้งหลายคงจะรู้จักทั่วกันแล้วว่าท่านสืบแก
เป็นคนอย่างไร เพราะในวชิรญาณปีที่ 1 เล่ม 7 กล่าวไว้เรื่อง แกสืบรายที่อายคนร้ายขาก
แลเรื่องนายมงคล เป็นต้น” (81) โดยความดังกล่าวเขียนลงในปีที่ 5 ทำให้มีเบาะแสข้อมูล
ให้คาดคะเนได้ว่าน่าจะมีงานเขียนประเภทนี้โดยลงตีพิมพ์ในวชิรญาณมาก่อน ทว่าวารสาร
ในปี 1-4 นั้นไม่เหลือร่องรอยหลักฐานให้สืบค้นได้ อย่างไรก็ตาม ก็มีความเป็นไปได้เช่นกัน
ว่า คนร้ายขากและนายมงคล อาจเป็นเรื่องเดียวกับ “รู้ได้โดยละเอียด” ในวชิรญาณวิเศษ
เล่ม 7 แผ่นที่ 27 และ 42 รัตนโกสินทร์ศก 111 โดยอาจเป็นการนำมาพิมพ์ซ้ำในภายหลัง

หน้า 1156 — 1174 โดยชื่อเรื่องของอาชญาวิทยาในวารสารทั้งสองหัวนี้ จะมี
ลักษณะร่วมกัน คือ มีคำว่า สืบ รวมถึงคำว่า รู้ แม่สืบ และ นายสืบ คำเหล่านี้
จึงเป็นตัวแทนของการบอกให้ผู้อ่านตระหนักว่า กำลังเดินเข้าสู่พื้นที่ของ
อาชญาวิทยา

สำหรับที่มาของงานประเภทดังกล่าวนี้ ถูกอธิบายว่ารับมาจากการ
แปลงานในชุด *เชอร์ล็อก โฮล์มส์* ของ เชอร์ อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ (Sir Arthur
Conan Doyle, 1859 - 1930) โดยเนื้อหาที่รับมาได้ถูกปรับให้เข้ากับค่านิยมของ
คนสยามในยุคนั้น (ดู พนิดา หล่อเลิศรัตน์, 2548) คำอธิบายชุดดังกล่าว จึงไม่
ได้ให้คำอธิบายถึงการเขียนอาชญาวิทยาในมิติของการศึกษาตัวบท การเล่า
เรื่อง และการวางโครง แต่หากเรายอมรับคำอธิบายว่าในการแปลได้มีการปรับ
เปลี่ยนเนื้อหาให้เข้ากับรสนิยมของคนอ่านชาวสยาม แน่่อนว่าการปรับเปลี่ยน
ที่ว่าต้องไม่ใช่แค่การเปลี่ยนรายละเอียดบางส่วน แต่อาจมีชุดความคิดบางอย่าง
ที่เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่และเวลาในช่วง นั้นสอดแทรกลงไปงานเขียน ดังนั้น การ
มีสถานะเป็นวารสารของชนชั้นนำของวารสาร *วชิรญาณ* และ *วชิรญาณวิเศษ*
เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในวารสารทั้งสองชื่อจึงมีความเกี่ยวข้องกับการสถาปนาอำนาจ
ของความรู้สำหรับชนชั้นนำสยามเพื่อให้สามารถเข้าถึงความเป็นสมัยใหม่ซึ่งรับ
มาจากตะวันตก

จากข้อมูลที่ปรากฏ อาชญาวิทยาต่าง ๆ ทั้งในวารสาร *วชิรญาณ* และ
วชิรญาณวิเศษ นั้น ไม่ได้ระบุว่ามีการนำเอาเนื้อหาดั้งเดิมมาจากไหน เขียนขึ้น
เองหรือรับเอาเนื้อหาแปล(ง) เพียงรู้โดยกว้าง ๆ ว่าเป็นเรื่องที่ รับมาจากฝรั่ง
“ไทยก็มีฝรั่งก็มี ไม่หายากหาเย็นเลย” (รัชนิแฉ่มจรัส, 2438, 525) อนึ่ง นอกจาก
บรรดาเรื่องที่ยื่นด้วยคำว่า “สืบ” หรือคำว่า “รู้” บางเรื่องก็ปราศจากคำขึ้นต้นแบบ
ดังกล่าว ในเนื้อหาก็มี่เรื่องราวของอาชญากรรมการสืบหาผู้ร้าย และกระบวนการ
ไต่สวนในระบอบยุติธรรมก็สามารถหรืออาจจัดอยู่ในงานประเภทเดียวกัน เช่น เรื่อง
“คะมอยโรงเลี้ยงแขก เหตุการณ์น่าพิลึก” ใน *วชิรญาณวิเศษ* เล่ม 9 แผ่นที่ 10
ถึง 12 เดือนมกราคม ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) และ “พยานความนครบาล”
ซึ่งเขียนเป็นโคลงสี่สุภาพ ในเล่ม 7 ตอนที่ 24 และ 25 เดือนเมษายน ร.ศ.113

(พ.ศ.2437) สำหรับอาชญาวิทยาทั้งในวารสาร *วชิรญาณ* และ *วชิรญาณวิเศษ* ระดับการเล่าของเรื่อง (Narration) อาจแบ่งเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

ประเภทที่ 1 เป็นเรื่อง que เริ่มต้นด้วยการร้องทุกข์ จากนั้นการร้องทุกข์ จะนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือในรูปกระบวนการสืบและการแก้ปริศนา อย่างไรก็ตาม การแก้ปริศนามีทั้งการลงไปหาหลักฐานในพื้นที่เกิดเหตุกับการที่ท่านสืบ ไม่จำเป็นต้องออกไปที่เกิดเหตุ แค่เพียงนั่งฟังเรื่องร้องทุกข์ แล้วใช้การตัดสินใจความเป็นไปแห่งรูปคดีในเชิงเหตุและผล ดังนั้น จึงมีวิธีการทั้งการเก็บหลักฐานเชิงประจักษ์ แล้วนำมาไตร่ตรองภายใต้ความสมเหตุสมผลและการรับฟังเรื่องราว ร้องทุกข์แล้วนั่งคิดแก้ปัญหาจากนั้นก็ตัดสินด้วยหลักการของเหตุและผลโดยที่ท่านสืบไม่จำเป็นต้องไปที่เกิดเหตุ

ประเภทที่ 2 คือ การเล่าที่มาในรูปแบบของการสนทนาระหว่างผู้สืบ และคนฟังโดยที่ท่านสืบเป็นผู้เล่าให้แก่ผู้ฟังในเรื่อง ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวจะช่วยให้ผู้อ่านติดตามเนื้อเรื่องไปด้วยตั้งแต่เหตุ การแก้ปัญหาไปสู่ขั้นตอนสุดท้ายคือ ผลสรุป แต่การนำเสนอในวารสารทั้งสองข้อนี้ ไข่ว่าจะมีการสนทนาถามตอบระหว่างผู้สืบและผู้ฟัง เพราะมีแต่เพียงเสียงของผู้สืบเพียงผู้เดียวถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมดออกมา ส่วนผู้สนทนาจะนั่งฟังอย่างปราศจากข้อสงสัย ผู้สนทนาอีกคนจึงมีเพียงหน้าที่นั่งฟังเรื่องราวของผู้สืบเพียงอย่างเดียว ไร้สัมผัสเสียง และแทบไร้ตัวตน ไม่มีการชวนคุยหรือสอดแทรกถาม หรือการถ่ายทอดความสงสัยใด ๆ ออกมา

ประเภทที่ 3 ประเภทสุดท้าย คือ การเล่าในประเภทแบบเรื่องเล่า ซึ่งผู้เล่าจะนำเรื่องที่จะเล่าทั้งมาจากการสืบการที่เคยได้ยินจากคนอื่นหรือได้เคยร่วมในเหตุการณ์มาถ่ายทอดให้ฟัง การเล่าเรื่องในประเภทนี้ เป็นสิ่งที่แตกต่างจากนิยามของโทไดรอฟ แต่ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการเล่าในประเภทที่สอง เพราะทั้งสองสถานะของการเล่ามีระดับของความเป็นอดีต ทว่าก็ไม่ได้เป็นอดีตที่ไกลจากประสบการณ์ของผู้เล่ามากนัก เนื่องจากต้องเป็นเรื่องที่ได้ยินจากผู้มีประสบการณ์ หรือเคยเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้สืบแล้วนำมาเล่าในภายหลัง อย่างเช่น “บัดนี้จะกล่าวคดีตามความที่ได้เห็น” (นิรนาม, 2435, 325) หรืออาจกล่าว

ถึงในฐานะเรื่องแต่ง แล้วตนนำมาเล่าต่อ “นี่ก็เป็นความพิเศษของผู้ร้อยกรองต่อเติมขึ้นอีกส่วน ๑ ก็เรื่องซึ่งข้าพเจ้าจะกล่าวต่อไปนี้เป็นเรื่องสืบความไม่ผู้สนุกนัก สักแต่ว่าสืบความเรื่องหนึ่ง ตามซึ่งจะกล่าวต่อไปนี่ว่า” (ขุนฮวด, 2440, 458)

การจำแนกดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการเล่าแบบที่โทไดรอฟได้นิยามกับการเล่าแบบที่นิยามได้จากวารสาร *วชิรญาณ* และ *วชิรญาณวิเศษ* โดยมีการเล่าเรื่องในประเภทที่สามเป็นข้อแตกต่าง กล่าวคือ รูปแบบการเล่าของโทไดรอฟที่ถูกแบ่งเป็นสองแบบนี้ การจำแนกดังกล่าวจะอยู่ในลักษณะของการแบ่งเรื่องเล่าเป็น 1) เรื่องที่ได้จากการเข้าร่วมเหตุการณ์ ณ ขณะนั้น กับ 2) เรื่องที่มาจากที่เคยเข้าร่วมเหตุการณ์ โดยทั้งสองประเภทจะถูกกำกับโดย การที่ผู้เล่าได้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทั้งโดยตรง แม้ว่าเรื่องจะถูกเล่าภายหลังเหตุการณ์ได้จบลงไปแล้ว โดยที่มันได้ถูกเล่าจากการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้น ๆ มิใช่การฟังแล้วนำมาเล่าต่อ ขณะที่การเล่าประเภทที่ 3 ในวารสาร *วชิรญาณ* และ *วชิรญาณวิเศษ* นั้น ก็มีเรื่องเล่าที่เล่าโดยอ้างอิงว่ามีประสบการณ์โดยตรงในเหตุการณ์ด้วยเช่นกัน แต่ก็ไม่ได้เป็นอดีตที่มีประสบการณ์โดยตรงเช่นที่โทไดรอฟได้นิยาม แต่เป็นอดีตที่ได้ผ่านเวลาอย่างยาวนานโดยที่เรื่องเล่าที่ถูกนำมาเล่า นั้น เป็นเรื่องที่เล่าและฟังกันมาเป็นทอด ๆ เหตุนี้สถานะของเวลาจึงเป็นตัวคอยกำกับในความหมายถึงความใกล้หรือไกลของการสัมผัสประสบการณ์ รวมถึงการบอกว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องแต่ง ซึ่งมีฐานะของการเป็นนิทานหรือนิยาย ขณะที่อาชญาวิทยาในแบบของโทไดรอฟนั้น สถานะของการเล่าจะยึดอยู่กับสถานะของการดำเนินเรื่องในรูปของบทสนทนา ที่มีความคล้อยคลึงกับการเล่าในประเภทที่สอง แม้คู่สนทนาจะไม่มีเสียงก็ตาม

อย่างไรก็ตาม การสืบถือเป็นสิ่งสำคัญอันดับไม่ได้ของงานเขียนประเภทนี้ นอกเหนือจากการมีนักสืบและคนร้ายอีกคนในเรื่อง ๆ หนึ่ง ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวจะแสดงออกในรูปแบบการเก็บข้อเท็จจริงในพื้นที่ซึ่งสัมพันธ์กับหรือเป็นที่เกิดเหตุ จากนั้นก็ค่อย ๆ สังเคราะห์คำตอบจากข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่รวบรวมมา ทั้งนี้อาจมีวิธีการเพิ่มเติมแบบอื่น ๆ เช่น การปลอมตัว การเสแสร้ง บุคลิกของตนเองเพื่อดึงความสนใจ กล่าวโดยสังเขปก็คือ การรวบรวมข้อเท็จจริง

ที่กระจัดกระจายมาจัดลำดับใหม่ แล้วสรุปความจริงเพื่อตอบปริศนาเช่นนี้ อันเป็นกระบวนการที่เรียกว่าการใช้เหตุผลแบบนิรนัย โดยทุกเรื่องที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร วชิรญาณ และ วชิรญาณวิเศษ จะใช้กระบวนการนี้ในหาคำตอบของปริศนาในเรื่องไม่ต่างจากอาชญาวิทยาในโลกตะวันตกดังที่ได้อธิบายไปแล้ว

กระนั้นในนิยามของทั้งอาชญาวิทยาแบบของตะวันตกกับนิยามอาชญาวิทยาแบบของสยามก็มีข้อแตกต่างกันอยู่บ้าง อย่างเช่นกรณีการเล่าแบบนักสืบนั่งโต๊ะหรือครุ่นคิดอยู่บนเก้าอี้ในมหน้าเตาผิง (Sedentary Detective) อันสื่อความหมายว่าเป็นนักสืบที่พึ่งพาพลังแห่งการใช้เหตุผลเพียงอย่างเดียว ในกรณีของอาชญาวิทยาทางโลกตะวันตก นักสืบได้แสดงบทบาทของตนผ่านการจับจ้องหลักฐานในรูปแบบลายลักษณ์ เช่น การสืบหาคนร้ายจากหนังสือพิมพ์ (Irwin, 2006, 183) ขณะที่อาชญาวิทยาของสยามนั้น การใช้หลักฐานของท่านสืบก็มีอยู่บ้าง แต่หาได้เป็นเช่นเดียวกับโลกตะวันตกไม่ เพราะหลักฐานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการสืบอยู่แล้ว การอยู่ร่วมกับที่แล้วหยั่งรู้ความจริงเป็นเช่นไรนั้น ได้ปรากฏผ่านการที่ท่านสืบสอบถามจากผู้ประสบทุกข์ แล้วเข้ามาขอความช่วยเหลือ โดยปราศจากการใช้ข้อเท็จจริงอย่างวัตถุ เช่น หลักฐาน และบุคคลมาประกอบการตัดสินใจถึงความเป็นจริงแห่งรูปการคดี

สถานะของการเล่าอาชญาวิทยาในรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 3 จึงมีความพิเศษขึ้นมาในรูปแบบของสยาม เพราะสถานะของข้อเท็จจริงผ่านการเล่าประเภทนี้ คือ เป็นข้อเท็จจริงที่สามารถนำพาไปสู่ความจริงของรูปการคดีได้โดยไม่ต้องพึ่งพาข้อเท็จจริงอื่นมาประกอบพร้อมกำกับด้วยหลักเหตุผลเพื่อนำไปสู่ความจริงได้ ความดังกล่าวสามารถรองรับได้ที่วิธีการพิจารณาคดีของสยาม ซึ่งตระลาการจะเป็นผู้ตัดสินโดยอาศัยการสอบถามต่อหน้าทั้งโจทก์และจำเลย เนื่องจากมองว่าการเขียนคำฟ้องนั้นเป็นหลักฐานสามารถปรุงแต่งได้ (ทวีศักดิ์ เผือกสม, 2561, 130) กล่าวในแง่หนึ่งแล้ว คำบอกเล่าในอาชญาวิทยาเหล่านี้มีสถานะไม่ต่างจากการสอบถามคำบอกเล่าที่เรียกว่าคำให้การ อันเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ของชนชั้นนำไทย เพราะคำให้การต้องอาศัยการรู้เห็นในเชิงประจักษ์ของผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่กำลังสอบถาม และ คำให้การนั้น เป็น

สิ่งที่กล่าวถึงเหตุการณ์เฉพาะ ซึ่งสามารถระบุผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ อย่างเจาะจงและสามารถตรวจสอบได้โดยการนำคนที่ร่วมเหตุการณ์มาให้ปากคำ (ทวีศักดิ์ เผือกสม, 2561, 142) ดังนั้น สถานะของการเล่าจึงสอดคล้องกับการหาความจริงของชนชั้นนำสยาม โดยการสอบถามและคำพูดสามารถทำให้เข้าถึงความจริงได้เพราะเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์นั้น ๆ โดยตรง ทั้งนี้ การจะสามารถพิจารณาว่าอันไหนจริงหรือเท็จ นอกจากการพิจารณาปากคำของหลาย ๆ คนเพื่อให้การพูดของแต่ละคนช่วยสร้างภาพของความจริงขึ้น โดยอาศัยความขาดหายไปของคำพูด ขณะเดียวกันคำพูดยังสามารถทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าไปร่วมสถานการณ์เดียวกันกับผู้พูดได้ (ทวีศักดิ์ เผือกสม, 2561, 134)

กล่าวในภาพรวมก็คือ เรื่องเล่าในรูปแบบการนำเสนออาชญาวิทยายุคแรกของสยามคือการเปล่งเสียงออกมาเป็นคำบอกเล่า โดยเรื่องเล่านั้นได้กำหนดให้ผู้ฟังจับจ้องไปที่เรื่องราว จับจดกับเสียงที่ถ่ายทอดเนื้อหา ขณะที่ผู้เล่าจะค่อย ๆ ปลอ่ยเรื่องเล่านั้นออกมา การเล่าที่บอกว่าฟังมาจากคนที่ร่วมเหตุการณ์หรืออยู่ร่วมเหตุการณ์ด้วยตัวเอวั้น นอกจากจะเป็นการแสดงถึงความน่าเชื่อถือของบุคคล (ท่านสืบ) และความรู้ (การสืบสวน) รูปแบบดังกล่าวยังสื่อถึงอำนาจเพราะการเขียนประเภทที่ 3 ให้อำนาจผู้เล่าเล่าเรื่องไปโดยไม่มี การซักถามหรือความสงสัยจากผู้ฟัง เหตุนี้ เรื่องราวทั้งหมดจึงเป็นการถ่ายทอดที่ยืนยันหนักแน่นถึงสถานะของทั้งผู้อ่านและตัวละครในเรื่องที่มีหน้าที่นั่งฟัง ไม่ถามไม่คุยและไร้เสียงไร้ตัวตน

ในด้านหนึ่ง การถ่ายทอดเรื่องเล่าในรูปแบบที่การเล่ามีลักษณะของสิ่งที่ได้ยินได้ฟังหรือได้พูดคุยกับผู้ร่วมเหตุการณ์แล้วนำมาเล่าต่อ นั้น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการเขียนวรรณกรรมในโลกตะวันตก โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ (Moretti, 2005, 96) ทั้งนี้ การถ่ายทอดออกมาในลักษณะของการเล่าให้ฟังหรือการนั่งสนทนาได้กำหนดธรรมชาติของการเล่าให้มีสถานะอยู่สองแบบ คือ แบบเรื่องที่ได้ยินได้เคยประสบด้วยตัวเองที่อยู่ในเหตุการณ์กับแบบพูดคุยกับคนที่เคยอยู่ในเหตุการณ์แล้วได้นำมาเล่าให้ฟัง โดยรูปแบบหลังจะเป็นวิธีการเล่าที่ซับซ้อนที่สุดในอาชญาวิทยาไทยยุคแรก และสิ่งที่มาพร้อมกับการกำกับว่าเรื่องเล่าเหล่านี้เป็น

สิ่งที่ผู้เล่าได้ยินได้ฟังมา คือ การแสดงถึงความไม่ธรรมดาหรือความพิเศษของเรื่องเล่า แน่แน่นอนว่าการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของท่านสืบหรือได้เท่า ล้วนแล้วเป็นสิ่งที่เกินจะจินตนาการแก่ผู้นำมาเล่าหรือล้วนมีค่าพอที่จะจดจำ นอกจากนี้สิ่งที่กำกับความแข็งแกร่งทางปัญญาของท่านสืบหรือได้เท่านั้น ยังได้ถูกถ่ายทอดก่อนการเล่า “ว่าที่จริง เรื่องราวของใคร ๆ ก็เถอะ ถ้าไม่สนุกหรือประหลาดดีชั่วให้เบียดเหตุพอเพียงแล้ว จะมีผู้จดจำเล่าสู่กันไปโด่งดังที่ไหน” (รัชนีแจ่มจรัส, 2438, 2409) หรือ “ดูเหมือนไม่มีทางที่จะสืบความได้ชัด ต่อเมื่อลงปลายสติความกลับกันคนละข้างทีเดียว” (สุนทรโวด, 2440, 3502) ด้วยเหตุดังกล่าว คุณสมบัติของเรื่องเล่าจึงต้องเป็นสิ่งที่แสดงถึงความไม่สอดคล้องกับการรับรู้ในปัจจุบัน ทั้งในความประหลาดและความเหลือเชื่อ โดยเป็นเรื่องที่ห่างไกลผู้ฟังทั้งในทางเวลาและความเข้าใจ ในแง่หนึ่ง การเล่าในรูปแบบเรื่องเล่าจึงมีผลทางอ้อมให้บรรดาท่านสืบหรือได้เท่า กลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่ธรรมดาไปโดยพลัน

ฉะนั้น สถานะของการได้ยินได้ฟังแล้วนำมาเล่าต่อ จึงเป็นรูปแบบของการนำเสนอสิ่งที่ไม่ธรรมดาและการมีคุณค่าพอต่อการจดจำ สองลักษณะนี้สามารถแสดงออกมากเป็นการกระทำของตัวเรื่อง ซึ่งหมายถึงการที่เรื่องจะต้องดำเนินด้วยการถ่ายทอดในแต่ละรูปแบบที่ผู้เขียนจะเลือก โดยในที่นี้หมายถึงการสืบ อนึ่งอีกลักษณะหนึ่งคือคุณสมบัติของตัวละคร ที่เป็นส่วนหนึ่งของการเล่าเรื่องและนำพาการกระทำต่าง ๆ ไปสู่จุดหมายที่ต้องการ สำหรับเรื่องแต่งอาชญาวิทยานิติเวช และ วรรณคดีพิเศษ นั้น ตัวละครผู้กระทำการสืบได้ถูกแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ ผู้ที่มีสถานะเป็นข้าราชการตำรวจ ซึ่งในเรื่องใช้คำว่านายไปลิตกับผู้มีสถานะเป็นบุคคล ๆ หนึ่ง ซึ่งในเรื่องเรียกกันโดยมากกว่าท่านสืบ

อย่างไรก็ตาม การให้ความสำคัญต่อการถ่ายทอดด้วยการเล่าและการยึดมั่นกับการสืบหาความจริงด้วยการสอบถามเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ทำให้การแสวงหาความจริงมีเพียงแค่กระบวนการนี้เพียงอย่างเดียว วัตถุประสงค์หลักในพื้นที่เกิดเหตุและร่องรอยคน ก็ยังปรากฏให้เห็นและมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาเช่นเดียวกัน “แต่ที่ท่านสืบทั้งปวงทำการสำเร็จได้นั้น ก็เพราะพิจารณาของเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้” (รัชนีแจ่มจรัส, 2438, 2430) ฉะนั้น ทุกอย่างที่อยู่ภายในที่เกิดเหตุ จึงล้วน

แล้วแต่เป็นสิ่งสำคัญทั้งสิ้นในการขจัดปริศนา ความจริงที่เกิดขึ้นจึงมาจากสิ่งที่ดำรงโดยจับต้องได้ เห็นได้หรือรับรู้กลิ่นได้ อันเป็นการให้ความสำคัญต่อการรับรู้ผ่านโลกด้วยวิธีการแบบประจักษ์นิยมและความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งอย่างหลังเป็นการกำหนดให้มนุษย์มีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการเข้าใจโลกได้

ด้วยเหตุนี้ การแสดงถึงการมีเหตุผล การพิจารณาโลกและการแสวงหาความจริง จึงมีนัยถึงการให้ความสำคัญแก่มนุษย์ในฐานะผู้สามารถอธิบายโลกได้ กระทั่งสามารถจัดวางมนุษย์ในฐานะ “ตัวผู้กระทำ” ซึ่งในที่นี้หมายถึงท่านสืบแต่ในอีกด้านหนึ่ง ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์และคำบอกเล่าที่แสดงอยู่ในเรื่องอาชญาวิทยานิติเวชของวารสารทั้งสองชื่อนี้ เป็นการแสดงถึงพลังแห่งการใช้เหตุผลและข้อเท็จจริงจากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แตกต่างไปจากนิยายทั้งหลายในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งแสดงออกถึงความจริงเชิงประจักษ์ในวรรณกรรมโดยใช้โลกความจริงเป็นเพียงองค์ประกอบของเรื่องเท่านั้น (ดูนิธิ เอียวศรีวงศ์, 2555)

ฉะนั้น ความเป็นมนุษย์นิยมจึงแผ่ผ่านอยู่ในงานวรรณกรรมอาชญาวิทยานิติเวชความจริงทั้งปวงมาพร้อมกับการพิสูจน์ด้วยกระบวนการรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งวัตถุและร่องรอยคน รวมไปถึงคำบอกเล่า แล้วนำมาพิจารณาวิเคราะห์ด้วยหลักการและเหตุผลว่า เกิดเหตุขึ้นเพราะอะไร การกลับไปที่เกิดเหตุ จากนั้นรวบรวมเบาะแสทั้งจากมนุษย์และสิ่งของที่ตกหล่นระหว่างทาง แล้วใช้สติปัญญาคิดด้วยการสร้างความเห็นเหตุผลขึ้นมา กระบวนการดังกล่าวนี้ จึงมีลักษณะเป็นสูตรสำเร็จของการแสวงหาความจริง ซึ่งในแง่หนึ่งอาจไม่ต่างจากการหาความจริงในแบบเดิม คือ การไต่สวนด้วยตระลาการ แต่เพิ่มบทบาทของสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์เข้ามา รวมถึงการพิจารณาถึงธรรมชาติและวัตถุในฐานะข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือที่สุด ไม่สามารถโกหกต่อหน้าได้

การสืบและผู้กระทำสืบของอาชญาวิทยานิติเวชใน วรรณคดี และ วรรณคดีพิเศษ

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า สิ่งสำคัญของอาชญาวิทยานิติเวชที่ไม่ได้คือการสืบและนักสืบ ซึ่งเป็นจุดดึงดูดและแสดงถึงความเป็นประเภทของงานอาชญาวิทยานิติเวชได้อย่างชัดเจนที่สุด ดังนั้นในช่วงเริ่มแรกของอาชญาวิทยานิติเวชไทยนี้เอง การสืบจึงได้เข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเขียนเรื่องแต่งอาชญาวิทยานิติเวช โดยพฤติกรรม

แห่งการสืบได้ถูกให้ความหมายและคุณค่าสูงตามคำอธิบายของพระองค์เจ้ารัชนิ
แจ่มจรัสที่ว่า

“การสืบสรรพการมิใช่ดูเอาลวก ๆ ได้เมื่อไหร่ ก็ต้องเหมือนกับวิชา
ชนิดอื่น ๆ เหมือนกันรอยเท้าเป็นดังนี้ จะต้องตรวจสอบกันด้วยกล้อง
แลทำพิธีอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ต้องใช้ขันตีเป็นใหญ่ ใครไม่มีขันตีเป
นท่านสืบไม่ได้เลย... และ ฤกษ์แจ่มความสำเร็จ คือ ‘ก็เพราะพิจารณา
ของเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ โดยละเอียดชัดเจนเท่านั้นเอง จึงเป็นทาง
ให้จับข้อสำคัญที่ใหญ่ ๆ ได้!’ (รัชนิแจ่มจรัส, 2438, 2430)

การสืบจึงสัมพันธ์กับการค้นหาความจริงโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่จับต้อง
ได้ด้วยประสาทสัมผัส เช่น การสังเกต การได้กลิ่น การได้ยิน พร้อมทั้งต้องมี
เครื่องมือ (อาทิ กล้องถ่ายภาพ) และหลักปฏิบัติ (พิธีอื่น ๆ) อย่างไรก็ตาม ความ
ดึงดูดของเรื่องแต่งประเภทนี้คือ การแก้ปัญหาของเรื่องโดยอาศัยข้อเท็จจริงต่าง
ๆ ที่ถูกทิ้งไว้ เช่น รอยเท้า หรือสิ่งของในบริเวณที่เกิดเหตุหรือเกี่ยวข้องกับเหยื่อ
หรือผู้เสียหาย ลายมือ กระทั่งเสียง ซึ่งทั้งหมดล้วนสัมพันธ์กับการรับรู้โดยสัมผัส
ของมนุษย์ แต่ปัญหาอย่างหนึ่งของเรื่องอาชญาวิทยาในวารสารสองหัวข้างต้นที่
ดูเหมือนจะลึกลับไม่ต่างจากปัญหาที่ผู้กระทำการสืบลงมือ คือ ข้อเท็จจริงต่าง
ๆ ที่อยู่ในเรื่องนั้น ล้วนเป็นสิ่งที่นำไปสู่คำตอบได้ทั้งสิ้น กระทั่งใน ข้อเท็จจริงที่
อยู่ในฐานะหลักฐานของสารพัดเรื่องสืบทั้งหลายนั้น ไม่เคยหลุดจากความจริง
แม้แต่ชนิดเดียว ดังว่ามันรองรับความจริงทุก ๆ อย่างไว้อยู่แล้วหรือไว้ได้ทั้งหมด

ทั้งนี้ การไขปริศนาและการได้คำตอบด้วยการสืบในอาชญาวิทยาไทย
เหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1.การสืบที่แนบกับหลักฐานและ
2.การสืบที่แนบกับปัญญาญาณ โดยการสืบที่แนบกับหลักฐานจะใช้วิธีการเก็บหลัก
ฐานในที่เกิดเหตุ รวมถึงการสอบถามคนที่อยู่ในพื้นที่เกิดเหตุ ณ เวลาที่เกิดเหตุ
แล้วใช้หลักเหตุผลเพื่อค้นหาคนร้าย ส่วนการสืบที่แนบกับปัญญาญาณนั้น ไม่ได้
วางการสืบสวนคดีด้วยการนำหลักฐานมาพิจารณาประกอบกับเหตุผลหาคนร้าย
แต่เป็นการพิจารณาร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์แล้วขบคิดต่อปัญหาอย่างเป็น

เหตุเป็นผล หรือการฟังเรื่องราวของคนที่มาร้องทุกข์ ทั้งนี้แต่ละเรื่องอาจใช้วิธีการ
อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ไม่เคยปรากฏหลักฐานว่ามีการใช้ทั้งสองวิธีการนี้ในเรื่องเล่า
ที่ตีพิมพ์ออกมาในช่วงเวลาที่กำลังศึกษานี้

อนึ่ง สำหรับกรณีของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ไขคดีเพียงอย่างเดียว
คือเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” (เรื่องนี้ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง) ใน วชิรญาณวิเศษ เล่ม
ที่ 7 แผ่นที่ 27 วันพฤหัสบดีที่ 21 เดือนเมษายน ร.ศ.111 (พ.ศ.2435) ซึ่งท่านสืบ
ได้อาศัยร่องรอยบาดแผลของตัวผู้ตาย “เห็นแผลซ้ำลมงแตกเหนือขมับข้างซ้าย
ค่อนข้างหน้าเป็นรอยตี” (นิรนาม, 2435, 328) การเข้าไปดูหลักฐานและสภาพ
แวดล้อมในบริเวณที่เกิดเหตุ กับการพบหินที่ติดคราบเลือดและคราบเขม่ายากล่อง
ที่ติดต้นไม้ ทำให้ทราบว่าผู้ร้ายมีรูปร่างขนาดเท่าใด ใส่เสื้อสีอะไร พกอุปกรณ์
อะไรไป ถนัดมือข้างไหน อีกทั้งยังทราบว่าเป็นศัตรูกับผู้ตาย (329) ส่วนกรณีที่ใช้
การฟังเรื่องราวแล้วแก้ปริศนาได้คือเรื่อง “สืบสรรพการ” ของ พระยาสมิทธ
สรรพการ ใน วชิรญาณวิเศษ เล่ม 8 แผ่นที่ 52 - 53 วันที่ 5 กับ 7 ตุลาคม ร.ศ.
112 (พ.ศ.2436) ซึ่งเล่าว่าด้วยการฟังเรื่องจากผู้ร้องทุกข์ ท่านสืบก็สามารถให้
คำตอบได้เลยทันที (สมิทธสรรพการ, 2436, 631) นอกจากนี้ ยังมีการทดลองให้
เห็นผลในเชิงประจักษ์ คือในเรื่อง “เริ่มจะเป่นท่านสืบ” เขียนโดย นายเพื่อน
มหาดเล็ก ลงใน วชิรญาณ เล่ม 9 ตอนที่ 39 — 40 ธันวาคม ร.ศ.116 (พ.ศ.
2440) ซึ่งมีการนำยาที่เก็บได้ในบริเวณที่เกิดเหตุไปให้สุนัขกินแล้วสุนัขตาย จึง
ทำให้ทราบว่าป็นยาพิษ (นายเพื่อน มหาดเล็ก, 2440, 264)

กล่าวคือ การสืบทั้งสองแบบนี้อาจไม่ได้แตกต่างกัน เพราะต่างก็ใช้หลัก
ฐานเชิงประจักษ์อธิบายและความเป็นเหตุเป็นผลเข้าตัดสิน ทว่าในส่วนการสืบที่
แนบปัญญาญาณนั้น ท่านสืบอาศัยคำบอกเล่าเพียงแล้วใช้ความเป็นเหตุเป็นผล
เข้าถึงความจริง เช่น ในเรื่อง “สืบสรรพการ” ของพระยาสมิทธสรรพการ (ค.)
วชิรญาณวิเศษ เล่ม 8 แผ่นที่ 52 — 53 เดือนกันยายน ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) อัน
เป็นเรื่องของชายชื่อแถมได้วิ่งมาขอความช่วยเหลือท่านสืบ ท้ายสุดท่านสืบก็ตอบ
ความไปว่า “อิเรื่องของเจ้านี้ดูอาการหนัก เห็นจะเอาความจริงยาก อ้ายเรือน
ของเจ้าของเครื่องจักร ข้ากลัวว่าไฟจะไหม้เสียหมดแล้วกระมัง” การที่ท่านสืบรู้

เช่นนี้ได้ เพราะนายแถมเล่าว่าได้ถือคอมเข้าไปในเครื่องฟ้าทับเหว “เจ้าที่งโคม
ไว้นั้นนั้น ก็เมื่อย้ายฟ้าทับเหวมันกลงมาโคมแตก ไฟในโคมก็ติดลุกไหม้ขึ้น ข้า
เห็นดังนี้จึงว่ากับเจ้าแต่เดิมว่า ไฟคงไหม้บ้านเสียแล้ว” (631) และเมื่อไปถึงสถานที่
ที่ตามคำบอกเล่า สิ่งที่พูดออกมาก็เป็นสิ่งที่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ “ขายนัน (นายแถม)
ได้ฟังคำชี้แจงดังนั้นตกตลิ่งอยู่เป็นครู่จึงคิดขึ้นได้ว่า จะนี้ท่านราวกับเทวดาเจียว
หนอ ท่านไฉนนั้น ก็ตรงเข้ามากราบลงที่เท้าท่านสืบแล้วก็กล่าวคำขอขมาโทษ”
(สโมสรสรรพยากร, 2436 ค), 631; คำในวงเล็บโดยผู้เขียน)

อนึ่ง แม้ความเป็นเหตุเป็นผลได้พัฒนามาอีกขั้นด้วยการผนวกเอาวัตถุ
และร่องรอยมาประกอบการหาความจริง แต่ลักษณะพิเศษอีกอย่างที่ปรากฏใน
อาชญาวิทยาจากโลกตะวันตก คือ ความสามารถและความรอบรู้ในหลาย ๆ
ศาสตร์ของนักสืบ ที่สร้างลักษณะและบุคลิกภาพตัวนักสืบให้โดดเด่นหรือในทาง
กลับกันคือมีความประหลาด ทั้งนี้ลักษณะดังกล่าวนี้ จึงถูกอธิบายในด้านความ
สัมพันธ์กับสังคมและในทางกลวิธีการเขียนงานขึ้นมา สำหรับสยามนั้น ลักษณะ
พิเศษดังกล่าวของผู้กระทำสืบได้กลายเป็นอุปายที่ใส่สืบคดีหรือแก้ปริศนาด้วยเช่น
กัน ดังที่ปรากฏใน “สืบรู้ได้โดยละเอียด” ซึ่งท่านสืบถึงความสนใจของผู้อ่านโดย
การทำข่าวของเสียหายเพื่อรีบไปหาหลักฐานในกระเป่าเสื้อ (อินทรมนตรี, 2439,
106) หรือในเรื่อง “สืบรู้ได้โดยละเอียดต่อไป” ซึ่งมีการปลอมตัวเพื่อไปชิงจดหมาย
จากคนรักเก่าของผู้ว่าจ้าง (แหวนตะกั่ว, 2435, 434) รวมทั้งทักษะการดูลายมือ
ซึ่งช่วยในการไขปริศนาได้หลายเรื่อง เช่น เรื่อง “สืบสรรพยากร” ที่การแกะลายมือ
ได้ช่วยให้กุสลิที่โดนจับถูกปล่อยตัว (บัญญัติวิรราวาท 2438, 554) นอกจากนี้ ในการ
สืบสวนที่ดำเนินการโดยตัวละครที่ถูกเรียกว่าท่านสืบหรือได้เท่านั้น การสืบของ
พวกเขาล้วนพึ่งพาหรือตั้งอยู่บนความรู้บางอย่าง กรณีที่เห็นได้ชัด คือ เรื่อง
“สืบสรรพยากร” ของพระยาสโมสรสรรพยากร (ก.) ใน วัชรญาณวิเศษ เล่มที่ 8 แผ่น
ที่ 48 — 49 ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) ที่ท่านสืบเผยให้เห็นถึงการมีภูมิความรู้อื่น ๆ
ประกอบการแก้ปริศนา “เห็นทางแลเชือกเราจึงคิดว่าคงจับเหตุได้แน่ ครั้งเราขึ้น
มาบนเรือนเห็นงานนั้นนมและเชือกห้อยอยู่ เราจึงนึกประสมเข้าว่า” และ
“แต่ก่อนท่านเก่า ๆ ท่านห้ามทำปากวัด ๆ ในเวลาค่ำคืนงูจะมา” (581)

ส่วนการสืบคดีของผู้เป็นนายโปลิศ ปรากฏในเรื่อง “สืบรู้โดยละเอียด”
ของ ชุนภักทลักษณ์วิจารณ์ (เขย) ลงใน วัชรญาณ เล่มที่ 8 ตอนที่ 36 เดือน
กันยายน ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) อันเป็นเรื่องราวของนาย ข. หัวหน้าโปลิศลับจาก
เมืองนครราชสีมาที่ได้เดินทางมาพบตามโทรเลขนัดหมายจากพระยา อ. โดยเป็น
เรื่องราวของพยอม ลูกติดจากภรรยาคนที่สองได้หายตัวไป (3591) ทั้งนี้การสืบ
เรื่องนี้ไม่ได้เริ่มต้นด้วยการสืบกับผู้เคราะห์ร้ายลำดับแรก เพราะว่าพยอมกลับมา
ที่บ้านก่อนที่นายโปลิศจะทันได้สืบความเป็นไปต่าง ๆ ฉะนั้น เรื่องจึงเริ่มต้นที่
การสอบถามเกี่ยวกับตัวผู้เคราะห์ร้ายแล้วค่อย ๆ รวบรวมข้อเท็จจริงไปตามเส้น
ทางการสืบ รวมทั้งให้ผู้ช่วยสืบข่าวด้วย (3616) เรื่องราวของนายโปลิศ ข. ได้ให้
ภาพของการเสนอหลักฐานร่องรอยต่าง ๆ เช่น “รอยเท้าคนเหยียบหญ้า” และ
“เศษเสื่อขาดติดอยู่กับเปลือกต้นไม้” (3609) รวมถึง “ชั้นรองเท้าผู้หญิงหลุดตกอยู่
กับแผ่นดิน” (3610) ทั้งนี้สิ่งที่โดดเด่นสำหรับเรื่องนี้ คือ การบรรยายถึงสภาพที่
เกิดเหตุในตัวอาคาร ที่มีการจัดพื้นที่ภายในบ้านซึ่งมีทั้งห้องรับแขกและห้อง
กินข้าว โดยผู้เขียนได้บรรยายรายละเอียดของการตกแต่ง สภาพที่เกิดเหตุ รวมถึง
สิ่งของที่เห็นในพื้นที่ดังกล่าว³

“ห้องนั้นเห็นโตกลมหนึ่ง ๑ โต๊ะกับเก้าอี้เก่า ๆ ๖ ตัว ครั้นเข้าไปห้องมี
เตียงนอน ๑ ม้ากลมมีเครื่องล้างหน้าพร้อม ๑ ม้า ตู้ใส่หนังสือ ๑ ตู้
กับผู้หญิงนอนตายอยู่ที่ข้างตู้มีแผลถูกแทงที่หัวใจ ๑ แผล ที่บานประตู
มีตัวอักษรรอยเอานิ้วเขียนด้วยโลหิตดังนี้ (นายเขียนแทงذن) ข้างตัว
คนตายนั้นมีมัดปัดมัดเขากวาง สลักเป็นตัวอักษรฝังด้วยทองคำเป็นชื่อ
(นายเขียน) นาย ข จึงตรวจดูตามตัวคนตายเห็นมีแผลเป็นที่ชายสับ
กลมโตเท่าผลหมากดิบ กับที่นิ้วชี้มีขอขาวเปื้อนโลหิตครันตรวจดูทั่วแล้ว

3 นอกเหนือการเป็นเบาะแส คำบรรยายสภาพที่เกิดเหตุยังถ่ายทอดถึงธรรมเนียมการจัดบ้านและของกิน จนถึง
ความหมายของการบ่งบอกของแนวคิดที่เรียกว่าพื้นที่ส่วนตัว เพราะ พื้นที่ภายในบ้าน (interior) เปรียบดัง
กล่องเก็บของกระจุกกระจิมส่วนตัว (the etui of the private person) ที่ถ่ายทอดถึงความชื่นชอบกับเรื่อง
รสนิยม ฉะนั้น สิ่งที่อยู่ภายในบ้านจึงแสดงถึงร่องรอยของความประทับใจของเจ้าของพื้นที่ไปในตัว
(อ่านเพิ่มเติมใน Walter Benjamin, 1979, pp.146-162.)

นาย ข. จึงหยิบมิดไสในเป่าเสื่อแล้วเดินเข้าไปในห้องกินข้าวเห็นโต๊ะ
กลมหนึ่ง ๑ กับเก้าอี้หวาย ๒ ตัว บนโต๊ะมีกาเข้าแฟ ๑ กะป๋องนม ๑
หม้อน้ำตาล ๑ ถ้วยหูจระรอง ๑ ขนมนึ่ง ๑ ทียบ นาย ข. ตรวจดูตาม
กาเข้าแฟกะป๋องนมทียบขนมนึ่งก็หาเห็นมีอะไร แต่ในถ้วยมีผงสีขาว
ละเอียดเหมือนกับแป้งหินนอนอยู่ในก้นถ้วยนั้น” (3610)

ส่วนเรื่อง “ขันติ” นั้น นัยคำดังกล่าวสัมพันธ์กับการเก็บรายละเอียด
ต่าง ๆ การสังเกตและการจดบันทึกอุปสรรคต่าง ๆ สภาวะข้างต้นเป็น
การขัดเกลาตนเองด้วยการฝึกฝน อันต่างจากนายโปลิศที่มีลักษณะของหลักการ
ทำงานอยู่แล้ว ความเป็นท่านสืบหรือได้เท่าของผู้ร้องทุกข์ จึงเป็นลักษณะพิเศษ
อย่างหนึ่งของผู้ได้ฝึกฝนตนเองจนสืบสวนได้เชี่ยวชาญพอ อย่างไรก็ตาม
ในทางกลับกัน ภายใต้ความเป็นเหตุเป็นผลและการยึดข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์
มาเป็นเครื่องมือเข้าใจปริศนาในโลกความเป็นจริงนั้น การแสดงออกผ่านเหตุผล
ของผู้กระทำการสืบกลับมีลักษณะที่ไม่ใช่เป็นการประกอบกันของข้อเท็จจริง
หลายอย่าง ทว่าเป็นลักษณะการกระทำของการหยิ่งรู้ แต่หาใช่ว่าเป็นเช่นการนั่ง
เทียนแล้วไขคดี เพราะต้องอาศัยคำบอกเล่าจากบุคคลในการค้นหาเหตุและ
ผลของเหตุร้ายและปริศนาที่เกิดขึ้น แต่กระนั้น ท่านสืบเองยังต้องเป็นคน
ปากเพียร เช่น เรื่อง “เริ่มจะเปนท่านสืบ” เขียนโดย นายเพื่อน มหาดเล็ก
ในวชิรญาณ เล่ม 9 และ 10 เดือนธันวาคมและมกราคม ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) ได้
ให้คุณสมบัติผู้ที่จะเป็นท่านสืบว่า “ที่แก่จะได้ร่ำเรียนวิชาสืบที่ไหน นอกจากความ
เพียรพยายามของแก่นั้นไม่มี” (263)

เหตุนี้ หลักฐานเชิงประจักษ์จึงไม่ใช่ตัวตัดสินให้มีความน่าเชื่อถือเพียง
อย่างเดียว แต่ต้องอาศัยคุณสมบัติของผู้กระทำสืบที่นอกจากการเป็นนายโปลิศ
แล้วยังมีผู้ที่ถูกเรียกว่าท่านสืบด้วย หากไม่ใช่ผู้มีศักดิ์เป็นผู้สืบแล้วการใช้
กระบวนการดังกล่าวจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าท่านสืบ เพราะท่านสืบคือ
ผู้เหมาะสมกับการแก้ปริศนาและดำรงตนเป็นผู้ผูกขาดวิธีการจัดการปัญหาและ
การเข้าถึงความจริง การได้คำตอบด้วยการสืบจึงเหมาะกับท่านสืบ เพราะไม่มี

ใครอื่นใดที่สามารถใช้หลักการที่ต้องมี “ขันติ” “ซึ่งสังเกต” และมีความเป็น
เหตุเป็นผล ดังนั้น นัยที่ซ่อนอยู่ในเรื่องเล่าเหล่านี้ก็คือ การแสวงหาความจริงโดย
การใช้วิธีการแบบประจักษ์นิยมเป็นเครื่องมือในการสร้างความจริง แต่เป็นความ
จริงที่ถูกกำกับด้วยศักดิ์ของการ “สืบ” สุดท้ายแล้ว ความก้าวหน้าภายใต้การ
ใช้เหตุผลจะบีบรัดผู้อ่านโดยไม่รู้สีกตัวจากการครอบงำโดยการผูกขาดอำนาจ
แห่งความรู้และใช้ความรู้สมัยใหม่มาคอยควบคุมผู้ซื้อทั้งหลาย ท่านสืบจึงเป็น
ท่านสืบโดยการกำหนดแต่งตั้งและควบคุมของอำนาจเร้นลึก ไม่ใช่ท่านสืบที่
ผู้มีชื่อคนใดก็สามารถเป็นได้ หรือไม่ใช่ใครที่โง่ก็สามารถใช้วิธีการแสวงหาความ
จริงแบบปฏิฐานนิยม แล้วสามารถเข้าถึงความจริงและดำรงตนเป็นท่านสืบได้

จากเรื่องราวที่ผ่านมาทั้งหมดที่ได้อภิปรายไปแล้วนั้น ได้เผยถึงวิธีการ
เล่าเรื่องที่เป็นจุดเด่นในการนำเสนอการสืบของอาชญาวิทยาในวารสารทั้งสองชื่อ
ว่าการปรากฏตัวของนักสืบก็มีลักษณะเหมือนแสงสว่างอันอาจกระทำให้
ตาพร่าจนไม่อาจมองเห็นอะไรได้ไปชั่วครู่ เนื่องจากนักสืบในอาชญาวิทยาทั้งสอง
วารสารนั้นไม่สามารถระบุได้ถึงชื่อเสียงเรียงนาม สิ่งแทนผู้กระทำการสืบทั้งหลาย
จะถูกเรียกแค่เพียงว่า “ท่านสืบ” ซึ่งไม่เหมือนตัวละครอื่นที่ยังมีชื่อกำกับอยู่
แม้บางส่วนจะถูกกำหนดด้วยอักษรย่อแต่ก็มีการจำแนกให้เห็นชัดว่าใครเป็นใคร
เช่น พระยา ก. ภรรยาพระยา ก. หรือ นายโปลิศ ข. เป็นต้น

แต่สัญลักษณ์ของสำหรับตัวท่านสืบ ที่จะแสดงด้วยชื่อนั้นกลับไม่ปรากฏ
หรือไม่อาจระบุได้ สิ่งที่บอกได้กลายเป็นท่านสืบนั้น นอกจากการแสดง
ปัญญาและความรู้ซึ่งถ่ายทอดให้เห็นถึงความไม่ธรรมดาของตัวท่านสืบแล้ว ท่าน
สืบอาจถูกแสดงออกถึงอัตลักษณ์ในเรื่องอายุหรือเพศ เช่น “ชายสูงอายุผู้หนึ่งเป
นคนผู้ดี” (นิรนาม, 2435, 328) หรือ “มีชายผู้หนึ่งอายุประมาณ ๕๐ ปี เปนผู้ขำ
ขำน่าดูในการสืบสวนเหตุ ที่เปนการลึกลับเกิดขึ้น เปนสิ่งสำคัญากที่มนุษย์ทั้ง
ปวงจะสามารถรู้ได้” (สโมสรรพการ, 2436 ก., 565) อนึ่ง นอกจากความสามารถ
ของท่านสืบที่แสดงออกผ่านการใช้เหตุใช้ผล อันเสมือนกับอำนาจเหนือธรรมชาติ
(การไม่มีชื่อ, ความสามารถในการจัดการปัญหาที่คนธรรมดาทำไม่ได้) แล้วยัง
ดำรงผ่านการแสดงอัตลักษณ์ที่ทำให้เห็นถึงสภาวะของความเป็นมนุษย์อยู่บ้าง

แต่ทั้งนี้การดำรงตัวของท่านสืบนั้นจะรู้ได้ก็ต่อเมื่อท่านสืบได้เข้ามาแก้ปัญหา ไม่ว่าจะโดยการอาสาหรือถูกร้องขอก็ตามที ท่านสืบจึงต้องถูกสร้างขึ้น ด้วยคนอื่นเสมอ

ข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งของท่านสืบที่เผยให้เห็น(แม้จะเพียงน้อยนิด) ก็คือ ท่านสืบเป็นคนที่มียุควุฒิที่สูงในระดับของการเป็นผู้จาริกในโลกมานาน ดังกล่าวสัมพันธ์กับทักษะการแก้ปัญหาของตัวท่านสืบที่ต้องอาศัยประสบการณ์ มีความอดทน (ขันติ) เรียนรู้และสะสมความรู้ไปเรื่อย ๆ การมียุควุฒิที่สูงจึงแทนค่าได้ถึงคุณวุฒิที่สูงตามมา ค่านิยมดังกล่าวนี้สามารถเห็นได้ชัดในวารสาร วชิรญาณ ซึ่งอธิบายการแสวงหาความรู้และคุณของความรู้ที่ต้องอาศัยการเก็บ สะสมความรู้จึงเป็นสิ่งที่สามารถเก็บเกี่ยวได้เรื่อย ๆ แล้วมีประโยชน์ต่อโลก ปัจจุบัน พร้อมกับการให้ความสำคัญกับวิชาหนังสือ นอกจากนี้ อาชญาวิทยา ในช่วงแรกของสยามยังแสดงให้เห็นว่า ชนชั้นนำได้ใช้การแสวงหาความจริงเชิงประจักษ์ในการแสวงหาความรู้ทางโลกย์ โดยวิธีการดังกล่าวได้กลายเป็น พื้นฐานของการทำความเข้าใจประสบการณ์ใหม่ ๆ (ธนพงศ์ จิตต์สง่า, 2552, 120 และ 170)

อย่างไรก็ดี ความรู้ที่มีและการแสดงออกในเรื่องเล่าของท่านสืบนั้น เป็นสิ่งที่มาจากการประสบการณ์ของชีวิต ไม่ใช่ความรู้จากการอ่านหรือการค้นคว้าในหลักวิชาอย่างหนึ่งอย่างใด ฉะนั้น ภาพแทนท่านสืบที่แสดงออกเป็นชายวัย ประมาณ 50 ปี จึงเป็นภาพตัวแทนของการเป็นผู้มีความรู้จากประสบการณ์ที่ยาวนานในโลกย์ โดยเป็นความรู้ที่สะสมมาจากประสบการณ์ในชีวิต มากกว่าความรู้ที่มาจากการศึกษาแบบใหม่ ซึ่งเป็นค่านิยมที่เริ่มถูกเผยแพร่ขึ้นเมื่อ ชนชั้นนำได้ให้ความสำคัญกับความรู้ที่มาจากหนังสือ ตำราวิชาการ หรือแบบเรียน กระนั้น การเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ก็เป็นสิ่งที่สามารถยืนยัน ถึงการให้ความสำคัญกับการศึกษาที่หันมาให้ความสำคัญต่อตัวผู้ศึกษาเองหรือตัวมนุษย์ รวมทั้งยังแสดงถึงการนำความรู้ออกจากพื้นที่จารีตที่การถ่ายทอด ความรู้ต้องพึ่งพาตัวครู อาจารย์ และตำราอันศักดิ์สิทธิ์ ที่ไม่สามารถพอกพูนได้ เพราะความรู้แบบจารีตมีฐานะของการเป็นแม่แบบความรู้ทั้งหมดที่สมบูรณ์ตายตัว

(ธนพงศ์ จิตต์สง่า, 2552, 70 และ 77-78) ฉะนั้น แม้จะไม่ได้เป็นความรู้ จากการอ่าน แต่อาชญาวิทยาเหล่านี้ก็แสดงให้เห็นว่าความคิดต่อความรู้ของ ชนชั้นนำได้เปลี่ยนไป ในฐานะที่ความรู้คือสิ่งที่เกิดจากผู้สนใจและเป็นสิ่งที่ เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ความศักดิ์สิทธิ์จึงได้ย้ายจากตำรามาสู่ผู้ตั้งหน้าตั้งตา ค้นคว้าแสวงหาอย่างแท้จริง

เหตุนี้ ท่านสืบจึงคือความศักดิ์สิทธิ์แบบใหม่ที่เดินเข้ามาพร้อมกับการเปลี่ยนสยามเข้าสู่สมัยใหม่แบบตะวันตก เพราะท่านสืบได้แสดงให้เห็นถึงการที่สามารถหาความรู้ อีกทั้งการแสวงหาความรู้ยังแสดงออกผ่านประสบการณ์ ด้วยวิธีการรับรู้ในเชิงประจักษ์ที่พร้อมไตร่ตรองด้วยเหตุผลไม่ใช่เรื่องของสิ่งเหนือธรรมชาติหรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขณะเดียวกัน การไม่มีชื่อแต่มี รูปร่าง/รูปทรง คือการถ่ายทอดให้เห็นคุณค่าทางนามธรรมที่ออกแบบมาเพื่อต้องการสร้างคนให้สมบูรณ์พร้อม ดังนั้น การมีเพียงคำแทนว่า “ท่านสืบ” หรือ “ได้ทำ” ไว้ให้เรียกถึงจึงบ่งบอกได้ว่า พวกเขาทั้งหมดมีสถานะในระดับเดียวกันโดยไม่จำเป็นต้องบอกชื่อหรือโคตรแห่งวงศ์ตระกูลเพื่อยืนยันตัวตนและสถานะ

เหตุนี้ คำเรียกแทนจึงเป็นคำบอกสถานะที่แสดงความแตกต่างไปจากคนธรรมดาที่มีชื่อขณะเดียวกันก็บอกว่าท่านสืบในทุกเรื่องเป็นสิ่งเดียวกัน มีหนึ่งเดียว หรือมีสถานะเท่ากัน ส่วนความศักดิ์สิทธิ์ของความรู้แบบใหม่นั้น ได้อิงอยู่กับการแสวงหาผ่านประสบการณ์และความมีขันติ ซึ่งหมายถึงการช่างสังเกตและเอาใจใส่สิ่งรอบตัวมากขึ้น ในแง่หนึ่งแล้ว ความหมายเหล่านี้คือ ส่วนหนึ่งของการสร้างชนชั้นนำใหม่ให้ใส่ใจต่อการแสวงหาความรู้แล้วสร้างตัวตน ให้แตกต่างจากราษฎร อันวางอยู่บนการเลือกความรู้มาเผยแพร่ในวารสาร วชิรญาณ และ วชิรญาณพิเศษ (ธนพงศ์ จิตต์สง่า, 2552, 125) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบ่มเพาะชนชั้นสยามขึ้นมายุคใหม่ภายใต้สภาวะของความเป็นสมัยใหม่ที่ กำลังคืบคลานเข้ามา

สรุป

อาชญาวิทยาได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่การอ่านของไทยมาเป็นเวลากว่าร้อยปี ขณะเดียวกันวิธีการเขียนและการแสวงหานิยามเพื่อกำหนดคุณสมบัตินิยามก็มิพัฒนาการมานานเช่นเดียวกันคือ จากการใช้โครงเรื่องเป็นตัวกำหนดจุดสูตรสำเร็จทางคณิตศาสตร์ เปลี่ยนมาเป็นการใช้ตัวละครเป็นตัวดำเนินเรื่อง โดยที่โครงเรื่องหลักได้ประกอบไปด้วยโครงเรื่องย่อยซึ่งบางครั้งก็ไม่สัมพันธ์กับโครงเรื่องหลักที่ได้ถูกวางเอาไว้ เมื่อสยามรับอาชญาวิทยามาได้สร้างวิธีการเล่าแบบใหม่ซึ่งแตกต่างจากการเล่าแบบตะวันตก โดยวิธีการเล่าในอาชญาวิทยาของสยามสัมพันธ์อยู่กับการวางสถานะของชนชั้นนำในฐานะผู้มีความชอบธรรมในการรับความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตกเพราะชนชั้นนำเชื่อว่า สถานะทางสังคมแปรผันตามความสามารถและความชอบธรรมในการเข้าถึงความรู้ กล่าวคือยิ่งสถานะสูง ยิ่งมีความชอบธรรมสูงและการเข้าถึงความรู้ก็จะให้ผลสำเร็จสูงตาม แต่หากมีสถานะที่ต่ำ ความชอบธรรมในการเข้าถึงความรู้ก็จะต่ำลงและให้ผลสำเร็จที่ต่ำลง

ดังนั้นความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตกของสยามที่ปรากฏออกมาในอาชญาวิทยาที่ตีพิมพ์ในวารสาร *วชิรญาณ* และ *วชิรญาณวิเศษ* จึงเผยให้เห็นถึงการแสดงตนว่าต้องเป็นผู้ผูกขาดความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตก เพราะสถานะทางสังคมแบบศักดินาได้กำหนดสิทธิ์ของชนชั้นนำไว้แล้ว อีกทั้งการกำหนดด้วยวิธีคิดแบบดังกล่าว ได้ยกสถานะให้ชนชั้นนำซึ่งแสดงออกผ่านตัวละคร “ท่านสืบ” ให้มีความชอบธรรมในการจัดระเบียบสังคมตามที่ตนเองต้องการ ส่วนผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตกได้เนื่องจากสถานะก็ดำรงสถานะเป็นผู้ร้องทุกข์และถูกกำหนดให้มองท่านสืบว่ามีความเหนือกว่า ในที่สุดแล้วอาชญาวิทยาในเวลาดังกล่าวจึงไม่ได้เสนอถึงวิธีการจัดการสังคมเมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตก (Lim, 2012) แต่เป็นการเสนอว่าชนชั้นนำ ณ กรุงเทพฯ คือ ผู้ปกครองอันแท้จริงของรัฐที่นอกจากความชอบธรรมแบบจารีตแล้ว ความเป็นสมัยใหม่แบบตะวันตกก็สร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มตนในการเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคมของสยามด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

1.วารสารวชิรญาณและวชิรญาณวิเศษ

- นายชุ่มฮวด. (2440). เรื่องสืบสรรพการ. *วชิรญาณ*, 35 (เดือนสิงหาคม, ร.ศ.116), 3500-3536.
- นายเพื่อน มหาดเล็ก. (2440). เริ่มจะเปนท่านสืบ. *วชิรญาณ*, 39-40 (เดือนธันวาคม-เดือนมกราคม, ร.ศ.116), 244-272; 328-348.
- นิรนาม. (2435). รู้ได้โดยละเอียด. *วชิรญาณวิเศษ*, 7 (แผ่นที่ 27-28, ร.ศ.111), 315-327; 325-335.
- นิรนาม. (2435). สืบรู้ได้โดยละเอียด. *วชิรญาณวิเศษ*, 7 (แผ่นที่ 42-44, ร.ศ.111), 493-496; 506-510; 518-520.
- นิรนาม. (2443). เรื่องแม่สืบ. *วชิรญาณ*, 69 (เดือนมิถุนายน, ร.ศ.119), 619-635.
- บัญญัติวรราช, ขุน. (2438). เรื่องสืบสรรพการ. *วชิรญาณ*, 11 (เดือนสิงหาคม, ร.ศ.114), 1153-1174.
- ภัณฑลักษณ์วิจารณ์, ขุน. (2440). สืบรู้โดยละเอียด. *วชิรญาณ*, 36 (เดือนกันยายน, ร.ศ.116), 3591-3525.
- รัชนิแจ่มจรัส, พระองค์เจ้า. (2438). เรื่องสืบสรรพการ. *วชิรญาณ*, 24 (เดือนกันยายน, ร.ศ.114), 2409-2436.
- สโมสรรสรรพการ, พระยา. (2436 ก). สืบสรรพการ. *วชิรญาณวิเศษ*, 8 (แผ่นที่ 48-49, ร.ศ.112), 565-568; 581-583.
- สโมสรรสรรพการ, พระยา. (2436 ข). สืบสรรพการ. *วชิรญาณวิเศษ*, 8 (แผ่นที่ 50-51, ร.ศ.112), 594-598; 606-608.
- สโมสรรสรรพการ, พระยา. (2436 ค). สืบสรรพการ. *วชิรญาณวิเศษ*, 8 (แผ่นที่ 52-53, ร.ศ.112), 617-621; 630-631.
- แหวนตะกั่ว. (2435). สืบรู้ได้โดยละเอียดต่อไป. *วชิรญาณวิเศษ*, 7 (แผ่นที่ 35-39, ร.ศ.111), 409-410; 423-424; 435-436; 449-450; 462.
- อินทรมนตรี, หลวง. (2439). สืบรู้ได้โดยละเอียด. *วชิรญาณ*, 25 (เดือนตุลาคม, ร.ศ.115), 2551-2578.

2. เอกสารตีพิมพ์

ทวีศักดิ์ เผือกสม. (2561). *หยดเลือด จารึก และแท่นพิมพ์: ว่าด้วยความรู้/ความจริงของชนชั้นนำสยาม พ.ศ.2325-2411*. illuminations editions: กรุงเทพฯ.

ธนพงษ์ จิตต์สง่า. (2552). "วชิรญาณ" กับการแสวงหาความรู้ของชนชั้นนำของสยาม พ.ศ.2427-2448. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาประวัติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2555). *ปากไก่และใบเรือ: รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ต้นรัตนโกสินทร์*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน.

พนิดา หล่อเลิศรัตน์. (2548). *พัฒนาการการแปลอาชญาวิทยายุทธเซอร์ลือกโฮมส์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการแปลและการล่าม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สุรพงษ์ จันทร์เกษมพงษ์. (2547). "หนังสือวัดเกาะ": การสืบทอดและปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมในสังคมไทย พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๕๓๕. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาประวัติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

Benjamin, Walter. (1979). *Reflection Essays, Aphorisms, Autobiographical Writing*. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich.

Irwin, John T. (2006). *Unless the Threat of Death is Behind Them: Hard-Boiled Fiction and Film Noir*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Lim, Samson. (2012). Detective fiction, the police and secrecy in early twentieth century Siam. *South East Asia Research*, 20(1), 83-102.

Moretti, Franco. (2005). *Signs Taken for Wonder: On the Sociology of Literature Forms*. London: Verso.

Suradech Chotiudompant. (2017). World Detective Form and Thai Crime Fiction. In Louise Nilsson, David Damrosch and Theo D'haen (Ed.), *Crime Fiction as World Literature*. (197-211). New York: Bloomsbury.

Thompson, Jon Francis. (1989). *Modernism's Illegitimate Progeny: Fictions of Crime and the Experience of Modernity*. (Ph.D. Thesis) Department of English. Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College.